

Nr 18.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för extra ordinarie kustbevakningsbiträdet N. E. K. Walter från viss betalningsskyldighet; given Stockholms slott den 3 januari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anför:

Med anledning av en den 12 november 1928 i en gatukorsning i Hälsingborg inträffad sammanstötning mellan en tullverket tillhörig, av dåvarande extra kustbevakningsbiträdet N. E. K. Walter förd personautomobil och en av enskild person ägd lastautomobil väcktes vid polisdomstolen i Hälsingborg åtal mot Walter och föraren av sistnämnda automobil. Polisdomstolen fann i utslag den 15 januari 1929 ådagalagt, att både lastautomobilens förare, som underlåtit att innan han anlänt till gatukorsningen ge varningssignal, och Walter, som vid tillfället icke nedbragt hastigheten å den av honom förda automobilen efter som behörig hänsyn till trafiksäkerheten krävt, brustit i den omsorg och varsamhet, som till förekommande av olycksfall betingats av omständigheterna. På grund därav prövade polisdomstolen rättvist döma förarna att för ovarsamt framförande av automobil böta, Walter 150 kronor och föraren av

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 1 saml. 16 häft. (Nr 18.)

lastautomobilens 75 kronor till kronan. Vad därefter anginge av generaltullstyrelsen, lastautomobilens ägare och visst försäkringsbolag i målet för skadeståndstalan, fann polisdomstolen, att båda förarna finge anses vållande till sammanstötningen, Walter dock i högre grad än föraren av lastautomobilens, samt att båda måste anses skyldiga utgiva skäligen jämkade skadestånd och förpliktades förty *dels* lastautomobilens förare att gottgöra generaltullstyrelsen för botandet av skadorna å personbilen med 11 kronor 30 öre, och *dels* Walter att utgiva skadestånd till försäkringsbolaget för skador å lastautomobilens med 165 kronor och till ägaren av lastautomobilens för dennes avsaknad av automobilens under viss tid med 90 kronor. Slutligen förpliktade polisdomstolen *dels* Walter att ersätta ägarens av lastautomobilens kostnader å målet med 125 kronor jämte vad han kunde visa sig hava utgivit i lösen för polisdomstolens protokoll och utslag i målet, *dels ock* Walter och föraren av lastautomobilens, vilkendera bäst gälda gitte, att ersätta statsverket den kostnad, som av allmänna medel utgått eller kunde komma att utgå i ersättning till i målet hörda vittnen.

Efter det Walter hos hovrätten över Skåne och Blekinge överklagat polisdomstolens utslag, fann hovrätten enligt utslag den 17 maj 1929 ej skäl göra ändring i polisdomstolens utslag och förpliktade Walter att gottgöra envar av sina motparter vad som åtginge till lösen av hovrättens utslag i målet. Walter ägde icke fullfölja talan mot hovrättens utslag.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 maj 1930 har *generaltullstyrelsen*, med erinran om vad sålunda förekommit, anfört: Vederbörande tullmyndighet i Hälsingborg hade ansett de för Walter i målet uppkomna kostnaderna, vilka belöpt sig till 789 kronor, däri inräknade de Walter ådömda böterna, böra gäldas av tullmedel samt i skrivelse till generaltullstyrelsen anhållit, att generaltullstyrelsen måtte godkänna av tullkammaren i Hälsingborg vidtagen åtgärd att förskottsvis utbetala berörda belopp. Generaltullstyrelsen hade även godkänt utbetalningen av ifrågasvarande kostnader utom vad anginge de Walter ådömda böterna å 150 kronor, vilket belopp styrelsen föreskrivit skulle omedelbart återbetalas till tullkassan. Övriga kostnader för Walter hade utgjorts av skadestånd till försäkringsbolaget 165 kronor, skadestånd till ägaren av lastautomobilens 90 kronor, rättegångskostnad till ägaren av lastautomobilens 129 kronor, ersättning åt av Walter anlitat rättegångsbiträde 227 kronor, vittneslön 8 kronor samt lösen av hovrättens utslag 20 kronor, eller sammanlagt 639 kronor.

Generaltullstyrelsen har därefter hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen medgiva, att Walter måtte befrias från betalningsskyldighet för sistnämnda belopp 639 kronor.

Innan de skäl återgivas, som generaltullstyrelsen anfört till stöd för sin framställning, torde i korthet böra redogöras för vissa författnings-

bestämmelser av betydelse för bedömande av det föreliggande ärendet. Enligt 2 § lagen den 30 juni 1916 (nr 312) angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik är ägare av automobil ansvarig för skada å person och egendom, som icke befordrats med bilen, ändå att ägaren ej vållat skadan; dock är ägaren från ansvarighet fri, där av omständigheterna framgår, att skadan varken förorsakats av bristfällighet å bilen eller vållats av föraren. Bilen förare är enligt samma lagrum lika med ägaren pliktig ersätta sådan skada som nyss nämnts, så vitt ej av omständigheterna framgår, att föraren icke varit vållande till skadan. I förevarande fall, där föraren av tullverkets bil varit, jämte annan, vållande till den inträffade sammanstötningen, äro alltså såväl föraren som staten i egenskap av ägare av bilen ansvariga för skadan. Jämlikt 11 § nyssnämnda lag är dock ägaren berättigad att söka åter vad han utgivit av den, som vållat skadan.

Lagen den 10 maj 1929 (nr 77) om trafikförsäkring å motorfordon ålägger ägare av motorfordon, som brukas i trafik här i riket, att taga trafikförsäkring å fordonet (1 §). Sådan försäkring skall för den, som på grund av skada i följd av trafik med fordonet enligt lag är berättigad till skadestånd av fordonets ägare, brukare eller förare, medföra rätt att utbekomma skadeståndet av försäkringsgivaren (3 §). För vad försäkringsgivaren på grund av försäkringen utgivit till den, som lidit skada, äger försäkringsgivaren inträda i den skadelidandes rätt mot försäkringstagaren, i den mån försäkringsgivaren är fri från ansvarighet gent emot försäkringstagaren (20 § st. 1). Detta inträffar enligt 25 § lagen om försäkringsavtal, bland annat, då försäkringstagaren genom grov vårdslöshet framkallat försäkringsfallet. Belopp, som försäkringsgivaren icke äger sålunda söka åter av försäkringstagaren, må ej heller uttagas av annan, som jämte försäkringstagaren är i egenskap av ägare, brukare eller förare ansvarig för skadan, utan så är att denne gjort sig skyldig till förfarande av sådan beskaffenhet, att, om han tagit försäkringen, försäkringsgivaren varit fri från ansvarighet gent emot honom (20 § st. 2). — I fråga om rättegångskostnad stadgas, att försäkringsgivaren är skyldig vidkännas sådan kostnad, som ej skäligen kunnat undvikas, så vitt rättegången varit erforderlig för bestämmande av försäkringsgivarens ersättningsskyldighet (17 §).

Försäkringsplikt jämlikt lagen om trafikförsäkring åligger ej staten och i avseende å denna äga lagens bestämmelser således i allmänhet ej tillämpning. Genom kungörelse den 26 september 1929 (nr 299), som trätt i kraft den 1 oktober samma år, har emellertid stadgats, att om trafikförsäkring icke tagits å staten tillhörigt motorfordon, staten icke må, för vad den fått utgiva i ersättning för skada i följd av trafik med fordonet, hålla sig till föraren, i den mån denne vid trafikförsäkring utan förbehåll skulle varit fri från försäkringsgivarens krav.

Generaltullstyrelsen har nu i sin skrivelse den 27 maj 1930 ytterligare anfört följande:

Enligt inhämtade upplysningar syntes Walter icke hava gjort sig skyldig till grov vårdslöshet vid framförandet av automobil. Det finge i sådant avseende framhållas, att tullverkets automobil framfördes å huvudgata, under det att lastautomobilens från bigata fördes in på huvudgatan; att Walter signalerade i god tid före gatukorsningen, medan lastautomobilens förare däremot icke gav någon signal; att tullverkets automobil hade starkt lysande lyktor, som kastade ljuset långt framför automobilens, under det att lastautomobilens lyktor voro nästan utbrunna; samt att sikten mot den gata, varifrån lastautomobilens kom, var skynd för Walter av en bensinkiosk och en därintill stående annan automobil. Visserligen hade polisdomstolen funnit utrett, att Walter icke nedbragt automobilens hastighet i enlighet med vad som betingats av hänsyn till trafiksäkerheten, men denna hans försummelse torde i betraktande av nyss anförda omständigheter få anses ursäktlig.

Såvitt styrelsen kunde finna, torde under föreliggande omständigheter något tvivel icke kunna råda därom, att, i händelse automobilens varit försäkrad, Walter varit fri för försäkringsgivarens krav. Ifrågavarande automobil var emellertid, i likhet med övriga tullverket tillhöriga motorfordon, icke försäkrad. Walter hade i följd därav kommit att intaga en ogynnsammare ställning än om han varit anställd i enskild tjänst, enär han i så fall med all sannolikhet på grund av försäkring eller annorledes skulle varit skyddad mot risk av förevarande beskaflenhet. Nämnas finge även att, därest tullverket såsom ägare till automobilens instämts eller eljest inträtt i rättegången på Walters sida, tullverket skulle jämlikt lagen den 30 juni 1916 angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik blivit ålagt att solidariskt med Walter gälda de utdömda kostnaderna. Tullverket skulle visserligen jämlikt 11 § i nämnda lag ägt regressrätt mot Walter för vad tullverket fått utgiva. Det finge dock erinras, att Kungl. Maj:t efter utfärdandet av lagen den 10 maj 1929 om trafikförsäkring å motorfordon, vilken lag trätt i kraft den 1 juli 1929, genom kungörelse den 26 september 1929 förordnat, att därest trafikförsäkring icke tagits å staten tillhörigt motorfordon, staten för vad den fått utgiva i ersättning för skada i följd av trafik med fordonet icke finge hålla sig till föraren, i den mån denne vid trafikförsäkring utan förbehåll skulle varit fri från försäkringsgivarens krav. Då Walter icke kunde anses genom grov vårdslöshet hava vållat sammanstötningen, hade, därest lagen om trafikförsäkring varit gällande vid ifrågavarande tid, staten jämlikt nämnda kungörelse icke kunnat fordra ersättning av honom.

Enligt vad styrelsen inhämtat, hade Walter, som fört ifrågavarande automobil, alltsedan densamma i juni månad 1928 anskaffades av tullverket, vid framförandet av automobilens städs iakttagit tillbörlig varsamhet och omtanke.

Styrelsen ville vidare framhålla, att Walter, som den 30 mars 1929 antagits till e. o. kustbevakningsbiträde och i denna befattning för närvarande åtnjöte, förutom dyrtidstillägg, en avlöning endast obetydligt överstigande 2,000 kronor om året, befunne sig i knappa ekonomiska omständigheter och att det för honom skulle medföra betydande svårigheter, om han skulle bliva nödsakad att betala ifrågavarande kostnader. Styrelsen tilläte sig vidare erinra, att 1930 års riksdag enligt skrivelse den 29 mars

1930, nr 90, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition den 21 februari 1930, nr 130, under i vissa hänseenden likartade förhållanden medgivit en förare av kronan tillhörigt motorfordon befrielse från honom åvilande ersättningskyldighet.

Under återopande av vad sålunda anförts, har, på sätt i det föregående antytts, generaltullstyrelsen — som ansett anledning till befrielse för Walter från betalningsskyldighet för de honom ådömda böterna icke föreligga — tillstyrkt framställning till riksdagen om befrielse för Walter från betalningsskyldighet för de skadeståndsbelopp och andra kostnader, sammanlagt 639 kronor, som föranletts av ifrågavarande automobilsammanstötning, samt tillika hemställt, att berörda belopp måtte avföras från den å tullverkets omkostnadsstat under titel »övriga kostnader för tullverket» uppförda anslagsposten »diverse utgifter».

Statskontoret har i infortrat utlåtande den 16 juli 1930 ansett tveksamt, huruvida icke utgiften för av Walter i rättegången anlitat rättegångsbiträde, 227 kronor, rätteligen borde åtminstone till någon del bestridas av denne. Med hänsyn till vad generaltullstyrelsen i ärendet anfört, har dock statskontoret icke velat motsätta sig, att Walter befrias från betalningsskyldighet till tullverket av hela det belopp av 639 kronor, som i anledning av automobilsammanstötningen av tullverket utgivits, samt att beloppet ur räkenskaperna avföres på sätt generaltullstyrelsen föreslagit.

Såsom av det föregående framgår har Walter i egenskap av förare av i ärendet omförmälda, tullverket tillhöriga personautomobil förpliktats utgiva skadestånd för vållande till sammanstötningen. I händelse automobilen varit försäkrad enligt lagen om trafikförsäkring, hade emellertid vederbörande försäkringsanstalt haft att utgiva ersättning för skadorna. Och då Walter icke torde kunna anses hava gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, hade anstalten för vad den fått utgiva icke kunnat vända sig mot honom med regresskrav. Skyldighet att taga trafikförsäkring har numera genom nyssnämnda lag ålagts ägare av motorfordon, därvid dock staten undantagits från försäkringsplikt. Till förekommande av att förare av staten tillhöriga automobiler på grund därav skola komma i sämre ställning än automobilförare i enskild tjänst, är det, som i omförmälda kungörelse av den 26 september 1929 förordnats, att, därest trafikförsäkring icke tagits å staten tillhörigt motorfordon, staten, för vad den fått utgiva i ersättning för skada i följd av trafik med fordonet, icke må hålla sig till föraren, i den mån denne vid trafikförsäkring utan förbehåll skulle varit fri från försäkringsgivarens krav. Då sammanstötningen inträffat redan under år 1928, är visserligen kungörelsen i förevarande fall icke tillämplig. Grunderna för densamma synas dock billigtvis kunna här återopas. I detta avseende må ock framhållas, att redan före ikraftträdandet av lagen om trafikförsäkring försäkringsanstalterna så gott som undantagslöst torde hava underlåtit att

Departements-
chefen.

göra gällande regresskrav i hithörande fall. Med hänsyn till nu angivna förhållanden och vad i övrigt av generaltullstyrelsen anförts, anser jag i likhet med styrelsen skäligt, att de belopp, tillhopa 255 kronor, som Walter förpliktats att i skadestånd utgiva, bestridas av statsmedel. Enär, därest den tullverket tillhöriga personautomobilen varit försäkrad enligt lagen om trafikförsäkring, rättegång i förevarande fall varit erforderlig för bestämmande av försäkringsgivarens ersättningsskyldighet, samt de i anledning av rättegången uppkomna kostnaderna icke, så vitt visats, uppgå till oskäligt belopp, lära jämväl de i generaltullstyrelsens framställning inbegripna rättegångskostnaderna, tillhopa 384 kronor, böra bestridas av statsmedel.

På sätt generaltullstyrelsen föreslagit, torde de belopp, tillhopa 639 kronor, som sålunda synas böra utgå av statsmedel, avföras från den å tullverkets omkostnadsstat under titeln »övrige kostnader för tullverket» uppförda anslagsposten »diverse utgifter».

På grund av vad ovan anförts och under erinran slutligen att, såsom generaltullstyrelsen anført, riksdagen i skrivelse den 29 mars 1930, nr 90, efter förslag av Kungl. Maj:t i ett med det nu förevarande jämförligt fall medgivit en förare av kronan tillhörig automobil befrielse från honom ålagd skyldighet att gottgöra kronan vad kronan nödgats utgiva i skadestånd, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att de skadestånds- och ersättningsbelopp, som extra ordinarie kustbevakningsbiträdet N. E. K. Walter på grund av förutnämnda automobilsammanstötning genom hovrättens över Skåne och Blekinge utslag den 17 maj 1929 förpliktats utgiva, ävensom Walter åsamkade kostnader för anlitande av rättegångsbiträde må till belopp av tillhopa 639 kronor bestridas av tullmedel samt avföras från den å tullverkets omkostnadsstat under titeln »övrige kostnader för tullverket» uppförda anslagsposten »diverse utgifter».

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Kurt Björklund.